Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

16. februar 2012 *

»Direktiv 90/314/EØF — pakkerejser, pakkeferier og pakketure — artikel 7 — beskyttelse mod risikoen for rejsearrangørens insolvens eller konkurs — anvendelsesområde — rejsearrangørens insolvens som følge af svigagtig anvendelse af de beløb, der er indbetalt af forbrugerne«

I sag C-134/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Hamburg (Tyskland) ved afgørelse af 2. marts 2011, indgået til Domstolen den 18. marts 2011, i sagen:

Jürgen Blödel-Pawlik

mod

HanseMerkur Reiseversicherung AG,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Safjan, og dommerne A. Borg Barthet (refererende dommer) og J.-J. Kasel,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Blödel-Pawlik ved Rechtsanwalt M. Sauren

— HanseMerkur Reiseversicherung AG ved Rechtsanwalt G. Heinemann

— den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede

— den belgiske regering ved T. Materne og J.-C. Halleux, som befuldmægtigede

— den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vláčil, som befuldmægtigede

— den estiske regering ved M. Linntam, som befuldmægtiget

* Processprog: tysk.

— den græske regering ved K. Paraskevopoulou og I. Bakopoulos, som befuldmægtigede

— den spanske regering ved S. Centeno Huerta, som befuldmægtiget

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato L. Ventrella

— den ungarske regering ved M. Z. Fehér Miklós samt ved K. Szíjjártó og Z. Tóth, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved A. Posch, som befuldmægtiget

— den polske regering ved M. Szpunar, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved M. Owsiany-Hornung og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158, s. 59).

2 Denne anmodning er blevet fremsat inden for rammerne af en sag mellem Jürgen Blödel-Pawlik og HanseMerkur Reiseversicherung AG (herefter »HanseMerkur Reiseversicherung«) vedrørende sidstnævntes afvisning af at tilbagebetale prisen for en pakkerejse, som forbrugeren havde købt, men som ikke blev gennemført af rejsearrangøren.

Retsforskrifter

EU-retten

3 I 7., 18., 21. og 22. betragtning til direktiv 90/314 er anført følgende:

»[T]urismen spiller en stadig større rolle i medlemsstaternes erhvervsliv; pakkerejserne udgør en betydelig del af turismen; væksten og produktiviteten i medlemsstaternes pakkerejsebranche vil blive stimuleret, hvis der vedtages et mindstemål af fælles regler for at give denne branche en fællesskabsdimension. […]

[…]

[D]en rejsearrangør og/eller formidler, der er part i kontrakten, skal over for forbrugeren være ansvarlig for, at de kontraktmæssige forpligtelser opfyldes; rejsearrangøren og/eller formidleren er desuden ansvarlig for skader, der påføres forbrugeren som følge af manglende eller mangelfuld opfyldelse af kontrakten, medmindre den konstaterede manglende eller mangelfulde opfyldelse af kontrakten hverken kan tilskrives en fejl fra deres eller en anden tjenesteyders side.

[…]

[F]or både forbrugerne og pakkerejsebranchen vil det være en fordel, hvis rejsearrangørerne og/eller formidlerne forpligtes til at dokumentere, at de er dækket af en garanti i tilfælde af insolvens eller konkurs.

[M]ed henblik på forbrugerbeskyttelse bør medlemsstaterne kunne vedtage eller opretholde strengere bestemmelser vedrørende pakkerejser.«

4 I samme direktivs artikel 1 er følgende fastsat:

»Dette direktiv har til formål at tilnærme medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, der sælges eller udbydes til salg på Fællesskabets område.«

5 Direktivets artikel 4, stk. 6, første afsnit, bestemmer:

»Hvis forbrugeren hæver kontrakten efter stk. 5, eller hvis rejsearrangøren aflyser pakkerejsen inden det aftalte afrejsetidspunkt uanset årsag, medmindre denne kan tilregnes forbrugeren, har forbrugeren ret til

a) enten at deltage i en pakkerejse af tilsvarende eller højere kvalitet, hvis rejsearrangøren og/eller formidleren kan tilbyde ham dette. Hvis erstatningspakkerejsen er af ringere kvalitet, skal rejsearrangøren tilbagebetale prisforskellen til forbrugeren, eller

b) hurtigt at få tilbagebetalt samtlige beløb, han har betalt i henhold til kontrakten.«

6 Artikel 5, stk. 1 og 2, i direktiv 90/314 har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at den rejsearrangør og/eller formidler, der er part i kontrakten, over for forbrugeren er ansvarlig for, at de kontraktmæssige forpligtelser opfyldes, uanset om disse forpligtelser påhviler rejsearrangøren/formidleren selv eller andre tjenesteydere, og uden at indskrænke rejsearrangørens og/eller formidlerens ret til at søge sig fyldestgjort hos sådanne andre tjenesteydere.

2. Med hensyn til de skader, der påføres forbrugeren som følge af manglende eller mangelfuld opfyldelse af kontrakten, træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at rejsearrangøren og/eller formidleren er ansvarlig, medmindre denne manglende eller mangelfulde opfyldelse hverken kan tilskrives en fejl fra deres eller en anden tjenesteyders side […]«

7 Direktivets artikel 7 bestemmer:

»Den rejsearrangør og/eller formidler, der er part i kontrakten, skal godtgøre, at han stiller tilstrækkelig garanti til i tilfælde af insolvens eller konkurs at sikre tilbagebetaling af erlagte beløb og hjemtransport af forbrugeren.«

8 I samme direktivs artikel 8 er følgende fastsat:

»Medlemsstaterne kan vedtage eller opretholde strengere bestemmelser til beskyttelse af forbrugerne på det område, der er omfattet af dette direktiv.«

De tyske retsforskrifter

9 § 651 k, stk. 1, første punktum, i Bürgerliches Gesetzbuch (BGB), hvorved artikel 7 i direktiv 90/314 er blevet gennemført i tysk ret, har følgende ordlyd:

»Rejsearrangøren skal garantere, at den rejsende får tilbagebetalt:

1. Den pris, der er betalt for rejsen, hvis de ydelser, der indgår i rejsen, ikke erlægges som følge af insolvens eller indledning af en insolvensprocedure vedrørende rejsearrangørens formue […]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

10 Den 4. august 2009 bestilte Jürgen Blödel-Pawlik en pakkerejse til sig selv og sin hustru hos Rhein Reisen GmbH (herefter »Rhein Reisen«), der i sin egenskab af rejsearrangør havde tegnet en forsikring mod sin egen insolvens ved HanseMerkur Reiseversicherung med virkning fra 1. august 2009.

11 Rhein Reisen fremviste to garantier til Jürgen Blödel-Pawlik, hvori det var fastsat, at han ville få rejsens pris tilbagebetalt, hvis de ydelser, der indgår i rejsen, ikke erlægges som følge af rejsearrangørens insolvens.

12 Før rejsen blev påbegyndt, meddelte Rhein Reisen Jürgen Blödel-Pawlik, at selskabet var nødsaget til at gå i betalingsstandsning.

13 Det fremgår af sagen, at Rhein Reisen, der er et enkeltmandsfirma, i virkeligheden ikke havde nogen hensigt om at gennemføre den pågældende rejse. Såvel begivenhedernes tidsmæssige rækkefølge som de bevægelser, der har været på rejsearrangørens bankkonto, viser, at den pågældende har udvist en svigagtig adfærd.

14 I denne sammenhæng fremsatte Jürgen Blödel-Pawlik krav over for HanseMerkur Reiseversicherung om tilbagebetaling af det beløb, som han havde betalt for rejsen.

15 Forsikringsselskabet har imidlertid gjort gældende, at det ikke er forpligtet til at foretage en sådan tilbagebetaling, eftersom en situation, hvor årsagen til rejsens aflysning udelukkende afhænger af rejsearrangørens svigagtige adfærd, ikke er omfattet af artikel 7 i direktiv 90/314.

16 Den forelæggende ret er ligeledes i tvivl om, hvorvidt direktiv 90/314 har til formål at beskytte forbrugerne mod rejsearrangørernes svigagtige handlinger.

17 Da Landgericht Hamburg finder, at løsningen af tvisten afhænger af en fortolkning af direktiv 90/314, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Finder artikel 7 i [direktiv 90/314] ligeledes anvendelse i en situation, hvor rejsearrangøren bliver insolvent, fordi han fuldt ud og hele tiden har haft svigagtig hensigt til at anvende de penge, som de rejsende har indbetalt, til uvedkommende formål, og han aldrig har haft planer om at gennemføre rejsen?«

Om det præjudicielle spørgsmål

18 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7 i direktiv 90/314 skal fortolkes således, at en situation, hvor rejsearrangørens insolvens skyldes dennes svigagtige adfærd, er omfattet af anvendelsesområdet for denne bestemmelse.

19 Herved bemærkes indledningsvis, at artikel 7 i direktiv 90/314 pålægger rejsearrangøren en forpligtelse til at råde over en tilstrækkelig garanti til i tilfælde af insolvens eller konkurs at sikre tilbagebetaling af erlagte beløb og hjemtransport af forbrugeren, idet formålet med denne garanti er at beskytte forbrugerne mod de økonomiske risici, der følger af insolvens eller konkurs hos arrangørerne af pakkerejser (jf. dom af 8.10.1996, forenede sager C-178/94, C-179/94 og C-188/94 - C-190/94, Dillenkofer m.fl., Sml. I, s. 4845, præmis 34 og 35).

20 Det grundlæggende formål med denne bestemmelse er således at sikre, at hjemtransport af forbrugeren og tilbagebetaling af de beløb, som vedkommende har erlagt, garanteres i tilfælde af arrangørens insolvens eller konkurs (jf. i denne retning dommen i sagen Dillenkofer m.fl., præmis 35 og 36).

21 Det må imidlertid konstateres, at ordlyden af artikel 7 i direktiv 90/314 ikke knytter nogen specifik betingelse vedrørende årsagerne til rejsearrangørens insolvens til denne garanti.

22 I denne forbindelse har Domstolen i præmis 74 i sin dom af 15. juni 1999, sag C-140/97, Rechberger m.fl., Sml. I, s. 3499, fastslået, at direktivets artikel 7 indebærer en forpligtelse til at nå det resultat, at deltagerne i pakkerejser opnår en ret til garanteret tilbagebetaling af erlagte beløb og hjemtransport i tilfælde af rejsearrangørens konkurs. Denne garanti skal netop sikre, at forbrugeren beskyttes mod virkningerne af konkursen, uanset dens årsager.

23 Domstolen har heraf udledt, at omstændigheder såsom uagtsomhed hos rejsearrangøren eller indtræden af usædvanlige eller uforudselige begivenheder ikke kan udgøre en hindring for tilbagebetaling af de erlagte beløb eller for hjemtransport af forbrugerne i henhold til artikel 7 i direktiv 90/314 (jf. dommen i sagen Rechberger m.fl., præmis 75 og 76).

24 En sådan fortolkning af artikel 7 i direktiv 90/314 underbygges desuden af det formål, som bestemmelsen må forfølge, hvilket består i at sikre et højt beskyttelsesniveau for forbrugerne (jf. dommen i sagen Dillenkofer m.fl., præmis 39).

25 Henset til ovenstående betragtninger skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 7 i direktiv 90/314 skal fortolkes således, at en situation, hvor rejsearrangørens insolvens skyldes dennes svigagtige adfærd, er omfattet af anvendelsesområdet for denne bestemmelse.

Sagens omkostninger

26 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, skal fortolkes således, at en situation, hvor rejsearrangørens insolvens skyldes dennes svigagtige adfærd, er omfattet af anvendelsesområdet for denne bestemmelse.

Underskrifter